

Gemeente Amsterdam
Bureau Onderzoek en Statistiek

Last onder dwangsom bij verzuim in het MBO

Evaluatie van de pilot

foto: ROCvA Gare du Nord (2014)

In opdracht van: Bureau Leerplicht Plus

Projectnummer: 13305

Merel van der Wouden MSc

dr. Esther Jakobs

Sanna de Ruiter MSc

Bezoekadres: Oudezijds Voorburgwal 300

Telefoon 020 251 0310

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

www.os.amsterdam.nl

m.wouden@os.amsterdam.nl

s.ruiter@os.amsterdam.nl

Amsterdam, september 2014

Inhoud

Samenvatting en conclusies	3
Inleiding	7
1 Effecten van LOD	12
1.1 Start van de pilot	12
1.2 Stand van zaken tot 1 mei 2014	12
1.3 Effect van LOD op verzuim	13
1.4 Een op de drie leerlingen zou minder verzuimen door LOD	15
1.5 Positief bijkomend effect: meer contact met leerlingen	16
2 Ervaringen	17
2.1 Spijbelen omdat de les niet de moeite waard is	17
2.2 Helft van de leerlingen bekend met LOD	18
2.3 Leerlingen hebben geen geld en vinden LOD geldklopperij	18
2.4 LOD als extra middel om verzuim tegen te gaan	19
3 Toekomst van LOD	21
3.1 Stadsbreed toepassen van LOD: Ja, maar...	21
3.2 Aanbevelingen voor succes	21
3.3 Andere maatregelen tegen verzuim	23
Bijlage 1 Vragenlijst leerlingen	25
Bijlage 2 Vragenlijst ouders risicoleerlingen	28
Bijlage 3 Vragenlijst ouders LOD leerlingen	31

Samenvatting en conclusies

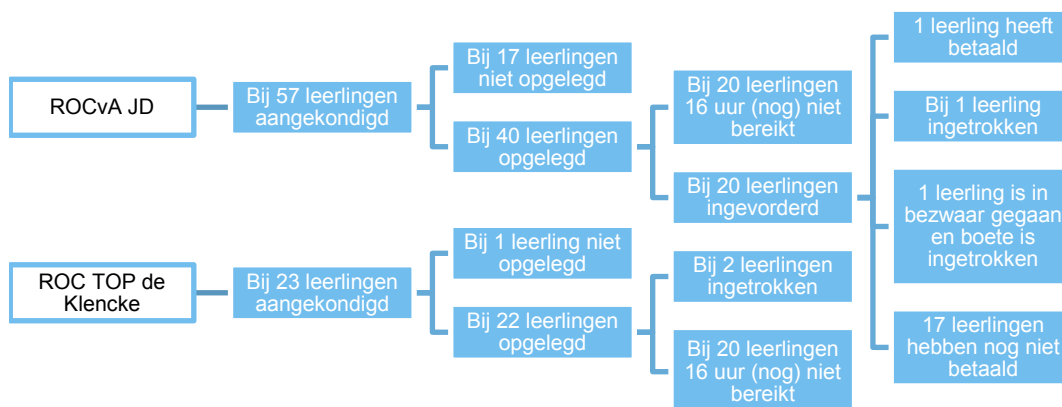
BLP is in maart 2013 een pilot op het MBO gestart om te onderzoeken wat de effecten zijn van bestuurlijke handhaving bij relatief verzuim (16 uur ongeoorloofd wettelijk verzuim): de Last Onder Dwangsom (LOD). In maart 2013 is gestart op het ROCvA College Zuid MBO-4 juridische dienstverlening en in oktober 2013 is ROC TOP de Klencke in Zuid met zes opleidingen¹ aan de pilot toegevoegd.

LOD wordt na de eerste 16 uur ongeoorloofd verzuim opgelegd. De LOD betreft een bedrag van €10 voor elk lesuur dat wordt verzuimd, met een maximum van 16 uur, oftewel €160. Als ervoor wordt gekozen LOD op te leggen wordt het verzuim van de leerling elke week gemonitord. Als een leerling in die week heeft verzuimd krijgt hij/zij een brief met het actuele verzuim en hoe hoog de boete dan is. Verzuimt de leerling na de boete van €160 nog meer uren, dan kan een proces verbaal worden opgemaakt en start de strafrechtelijke handhaving. Een dwangsom wordt op deze manier preventief ingezet en kan in tegenstelling tot de strafrechtelijke maatregel direct worden uitgevoerd. LOD kan alleen ingezet worden bij leerlingen van 16 en 17 jaar die in Amsterdam wonen en geen aantoonbare schulden hebben.

In de oude situatie vindt er bij 16 uur ongeoorloofd verzuim binnen vier weken een waarschuwingsgesprek plaats met de leerplichtambtenaar. Als het verzuim doorgaat volgt er een verhoor. Vervolgens wordt een leerling doorgestuurd naar Halt of wordt er een justitieel proces-verbaal opgesteld, tenzij er gegronde reden is om dat niet te doen.

Onderstaande figuur laat zien hoeveel leerlingen sinds de start van de pilot met LOD in aanraking zijn gekomen en wat er vervolgens is besloten.

Figuur S.1 Stand van zaken LOD op peildatum 1 mei 2014

¹ Het gaat om opleidingen in de volgende sectoren: Economie & Administratie: Handel & Ondernemerschap; Toerisme & Recreatie en Horeca

Beperkingen van de cijfers

Er zijn verschillende redenen waarom het op dit moment nog niet mogelijk is een duidelijk kwantitatief beeld te schetsen van het effect van LOD op verzuim in het MBO. Voor dit onderzoek hadden we beschikking over de verzuimmeldingen van 16 uur, over een periode van een schooljaar. Bij de analyse van deze cijfers bleek nog geen trend zichtbaar. Dit kan veroorzaakt worden door het feit dat de doorlooptijd nog te kort is of dat de LOD wellicht toch weinig tot geen effect heeft. Ten aanzien van de doorlooptijd kan gezegd worden dat de 'voorwaardelijke' termijn van elf maanden (waarin verzuimde uren een boete van 10 euro per lesuur betekenen) voor het grootste deel van de leerlingen nog niet voorbij is op het moment van het onderzoek.

Een tweede reden voor het feit dat het lastig is om een beeld te geven van het effect van de LOD is dat de gegevens over de 16-uursmeldingen geen compleet beeld lijken te geven. In de gesprekken kwam naar voren dat professionals het idee hebben dat leerlingen zich vaker (onterecht) ziek zijn gaan melden om zo de 16 uur verzuim niet te bereiken. Ook gaven zij aan dat leerlingen zich heel bewust bezig houden met het tellen van hun verzuimuren. Mogelijk neemt het verzuim tot 16 uur niet af, of zelfs toe. Een analyse van de 16-uursmeldingen naast de ziekmeldingen en het verzuim van minder dan 16 uur zal een completer beeld geven, en zo misschien meer inzicht bieden in het al dan niet effectief zijn van de LOD-maatregel.

Een derde reden waarom het kwantitatieve deel van het onderzoek minder duidelijkheid geeft dan vooraf verwacht is dat de referentiescholen niet goed vergelijkbaar bleken met de pilotscholen. De referentiescholen zijn door O+S en BLP uitgekozen op vergelijkbaarheid qua school (ROCvA en ROC TOP), opleiding (Juridische Dienstverlening en Handel/Economie), niveau (MBO niveau 3 en 4) en omvang. Bij de analyse bleken de scholen echter toch minder vergelijkbaar dan gedacht. Zo verschilde het aantal doelgroep leerlingen en lag het verzuim op de pilotscholen voor aanvang van de pilot al (veel) lager. Mogelijk wordt dit voor een deel veroorzaakt door een verschil in leerlingpopulatie. Op één van de referentiescholen komen veel leerlingen terecht die het op andere opleidingen niet gered hebben. Dit vertaalt zich in een hoge mate van verzuim onder deze leerlingen.

Vanwege de beperkingen van het kwantitatieve deel van het onderzoek is de evaluatie vooral gebaseerd op het kwalitatieve deel van het onderzoek, dus de interviews met professionals en de enquêtes onder leerlingen en ouders. Er zou overwogen kunnen worden om op een later moment en door middel van een aangepaste onderzoeksopzet nogmaals te onderzoeken of er cijfermatig een effect te zien is van LOD.

Doorgaan met methode, maar veel voorwaarden

Alle geïnterviewde professionals reageren positief op de vraag of de LOD maatregel stadsbreed toegepast moet worden. Het wordt gezien als een extra middel om verzuim

tegen te gaan, een middel dat een stuk sneller werkt dan de strafrechtelijke weg en waarbij goed gedrag beloond kan worden. Bij verbetering van het gedrag wordt de boete namelijk kwijtgescholden. De professionals zien een afname van het verzuim. Aan de ene kant zou dit komen door de boete die de leerlingen boven het hoofd hangt, aan de andere kant door de toename van contact tussen de leerplichtambtenaar en de leerling. Leerlingen zijn zich bewuster van hun verzuim, door de gesprekken naar aanleiding van de verzuimuren en door de brieven die zij na ieder gesprek ontvangen over het totale aantal verzuimuren en de hoogte van de boete van dat moment. Hierdoor komen ze regelmatig langs bij de leerplichtambtenaar om fouten in de verzuimregistratie te melden en om bijvoorbeeld verklaringen te geven voor te laat komen. Doordat er meer contact is met leerlingen komen achterliggende problemen ook eerder naar voren. Een kanttekening hierbij is dat terwijl het ongeoorloofd verzuim afneemt, de professionals wel het idee hebben dat het ziekteverzuim toeneemt. Jongeren gaan zich dus mogelijk (onterecht) ziekmelden om zo aan de boete te ontkomen.

Ondanks dat de betrokkenen positief zijn over de maatregel LOD, kunnen zij verschillende verbeteringen noemen. De aanbevelingen bij het invoeren van de LOD maatregel zijn in te delen in algemene aanbevelingen, aanbevelingen voor de opleiding en aanbevelingen voor BLP.

Algemene aanbevelingen

- De meeste professionals vinden dat de LOD maatregel ook in het Voortgezet Onderwijs ingevoerd zou moeten worden onder 16- en 17-jarigen.
- Op MBO niveau 1 en 2 zou de problematiek zo groot zijn dat het geen zin heeft om bij deze leerlingen een boete op te leggen.
- Start met invoeren van de maatregel aan het begin van het schooljaar.
- Zorg voor goed contact tussen alle betrokkenen. Met name tussen school en de leerplichtambtenaar, maar ook het contact met Schoolmaatschappelijk Werk en met bijvoorbeeld de budgetcoach moet goed zijn.

Aanbevelingen voor de scholen

- Het is van belang dat bij de scholen de verzuimregistratie goed op orde is. Docenten moeten goed en tijdig bijhouden of leerlingen daadwerkelijk ongeoorloofd verzuimen of dat zij zich ziek gemeld hebben.
- Zorg dat het leerlingvolgsysteem goed op orde is en dat alle betrokkenen hier in kunnen, zodat men goed op de hoogte is van wat er speelt bij de verschillende leerlingen.
- Zorg dat er een zorgteam aanwezig is en dat er vertrouwenspersonen zijn waar de leerlingen terecht kunnen. Er is volgens betrokkenen bijna altijd een reden voor ongeoorloofd verzuim binnen het MBO, dus het is belangrijk dat de leerlingen ergens terecht kunnen en hulp krijgen als er problemen zijn.

Aanbevelingen voor BLP

- Zorg voor een goede voorlichting over de maatregel naar verzuimcoördinatoren, docenten, leerlingen en ouders.
- Zorg dat het werkproces duidelijk is bij de leerplichtambtenaren.
- Zorg voor duidelijkheid naar leerlingen toe over de bezwaarprocedure.
- Maak de 'voorwaardelijke' termijn van elf maanden korter.

- Motiveer de ouders aanwezig te zijn bij de gesprekken. Ouders zijn vaak eerlijker dan leerlingen over de reden van het verzuim.
- Zorg voor voldoende mankracht voor het extra werk dat de LOD methode vraagt. De methode vergt meer administratie en meer gesprekken met leerlingen. Daarnaast kan het proces deels geautomatiseerd worden, bijvoorbeeld het versturen van brieven.
- Zorg voor flexibiliteit bij het omgaan met LOD. Het heeft niet bij alle leerlingen zin om LOD op te leggen, dus het is belangrijk duidelijk te hebben wanneer LOD niet opgelegd hoeft te worden. Als er veel zorgen zijn bij een leerling, kan deze leerling naar Schoolmaatschappelijk Werk worden verwezen, naar een budgetcoach of naar het Loopbaan Expertise Centrum (LEC). De leerplichtambtenaren nemen momenteel een bepaalde mate van flexibiliteit, maar het is belangrijk duidelijk te maken en te formaliseren dat er uitzonderingen gemaakt kunnen worden.

Beschouwing

Het is duidelijk geworden dat er aan veel randvoorwaarden voldaan zou moeten worden voordat LOD stadsbreed uitgerold kan worden. Uit de cijfers die tot nu toe beschikbaar zijn, kunnen geen conclusies worden getrokken over het effect van LOD. Maar de professionals waar mee gesproken is zijn positief en hebben het idee dat de LOD-maatregel het verzuim terugdringt. Zij kunnen echter niet met zekerheid zeggen wat zorgt voor deze afname. Is dat de dreiging van de boete of de toegenomen aandacht voor de leerling? Die aandacht is volgens hen van groot belang omdat er volgens het merendeel van de geïnterviewde professionals bij relatief verzuim in het MBO bijna altijd iets aan de hand is met de betreffende leerlingen. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan geldproblemen of een problematische thuissituatie. Er is maar een kleine groep leerlingen die zonder achterliggende reden spijbelt. Ook bestaat het vermoeden dat leerlingen hun verzuim beperken door in plaats van te verzuimen, zich ziek te melden.

Voordat de LOD-maatregel stadsbreed uitgerold kan worden is het een essentiële voorwaarde dat de verzuimregistraties op orde zijn. Als dat niet het geval is, lijkt een succesvolle uitvoering van de maatregel onmogelijk. Daarbij moet er voldoende aandacht zijn voor (een eventuele stijging van) ziekmeldingen. Om deze redenen lijkt het op dit moment niet verstandig om de maatregel al over het hele MBO uit te rollen. Tegelijkertijd zou het wel de voorkeur hebben om de pilotfase niet te lang te laten duren, om zo verschillen tussen scholen en hun imago (streng of juist makkelijk in hun verzuimbeleid) niet te lang te laten bestaan.

Het effect van de LOD kan nog niet goed gemeten worden, maar de meeste professionals zijn positief over de maatregel en zien graag dat deze wordt voortgezet. Hiervoor zijn redenen gegeven waarom een gemeentebrede uitrol van de LOD op het MBO op dit moment nog niet wenselijk is. Als tussenfase kan overwogen worden de maatregel (eerst) uit te rollen in het VO in plaats van in het MBO. Het voordeel daarvan is dat daar meer doelgroep leerlingen zijn (16 en 17 jaar en wonend in Amsterdam), dat ouderbetrokkenheid daar over het algemeen groter is, dat verzuimregistraties vaker goed op orde zijn en dat, zoals de professionals aangeven, verzuim daar al begint.

Inleiding

Bureau Leerplicht Plus (BLP) is in Amsterdam verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving van de Leerplichtwet 1969. Deze wet zorgt ervoor dat leerlingen zonder startkwalificatie verplicht zijn om tot hun 18de les volgen. Om de wet te handhaven wordt gebruik gemaakt van strafrechtelijke handhaving. Bij relatief verzuim kan dit in het ergste geval leiden tot een taak- of leerstraf en toezicht van jeugdreclassering. Deze maatregel heeft een aantal nadelen. De wachttijden tussen de verschillende fasen van het strafrechtelijke proces duren lang, waardoor de maatregel pas toegepast kan worden lang nadat de leerling heeft verzuimd. Ook wordt de maatregel ingezet als een laatste redmiddel en heeft het een te weinig preventieve functie. Tot slot zorgt een strafrechtelijke maatregel ervoor dat de leerling niet meer van onbesproken gedrag is, wat een probleem kan zijn bij een toekomstige baan.

BLP is in maart 2013 een pilot gestart op het MBO om te onderzoeken wat de effecten zijn van bestuurlijke handhaving bij relatief verzuim: de Last Onder Dwangsom (LOD). Om precies te zijn, op 18 maart 2013 is gestart op het ROCvA College Zuid MBO-4 juridische dienstverlening en in oktober 2013 is ROC TOP de Klencke in Zuid met zes opleidingen² aan de pilot toegevoegd.

LOD kan alleen ingezet worden bij leerlingen van 16 en 17 jaar die in Amsterdam wonen. In de oude situatie vindt er bij 16 uur ongeoorloofd verzuim binnen vier weken een waarschuwingsgesprek plaats met de leerplichtambtenaar. Als het verzuim doorgaat volgt een verhoor. Vervolgens wordt een leerling doorgestuurd naar Halt of wordt er een justitieel proces-verbaal opgesteld, tenzij er gegronde reden is om dat niet te doen.

LOD wordt na de eerste 16 uur ongeoorloofd verzuim opgelegd. De LOD betreft een bedrag van €10 voor elk lesuur dat na de eerste 16 uur verzuim wordt verzuimd, met een maximum van 16 uur, oftewel €160. Verzuimt de leerling daarna nog meer uren, dan kan een proces verbaal worden opgemaakt en dan start de strafrechtelijke handhaving. Een dwangsom wordt preventief ingezet. Een leerling krijgt de kans op herstel van zijn gedrag en in tegenstelling tot de strafrechtelijke maatregel kan het middel LOD direct worden toegepast.

Bij maximaal 9 uur ongeoorloofd verzuim (verschilt per school) krijgt de leerling een brief van school, waarin de leerling uitgenodigd wordt voor een waarschuwingsgesprek met de verzuimcoördinator of studieloopbaanbegeleider. Vervolgens krijgt BLP bij 16 uur verzuim een melding, waarna de leerling een aankondigingsbrief met het voornemen tot het opleggen van LOD ontvangt, dit is de eerste brief die de leerling ontvangt van BLP. Nu wordt een gesprek gepland met de leerling en leerplichtambtenaar. Naar aanleiding van

² Het gaat om opleidingen in de volgende sectoren: Economie & Administratie: Handel & Ondernemerschap; Toerisme & Recreatie en Horeca

dit gesprek wordt bepaald of LOD wordt opgelegd. Redenen om LOD niet op te leggen, de zogenoemde contra-indicaties, zijn bijvoorbeeld hulpverlening in het gezin, schuldenproblematiek of een historie van verzuim waarbij het strafrechtelijk traject is ingezet.

Als ervoor wordt gekozen LOD op te leggen wordt het verzuim van de leerling elke week gemonitord. Als een leerling in een week heeft verzuimd krijgt hij/zij een brief met het actuele verzuim en hoe hoog de boete dan is. De uren worden gecumuleerd tot een maximale boete van €160.

Bij het bereiken van 16 uur ongeoorloofd verzuim na het opleggen van LOD, wordt een brief door BLP verzonden met het voornemen tot invorderen³. Er wordt nu door de leerplichtambtenaar een uitnodiging verstuurd om in gesprek te gaan met de leerling en eventueel ook met de ouders. Op basis van dit gesprek wordt besloten of LOD ingevorderd wordt. Als een leerling bij dit gesprek met de leerplichtambtenaar (dus bij invordering van LOD) niet verschijnt volgt een huisbezoek. Als de leerplichtambtenaar en de leerling dan alsnog niet in contact komen met elkaar, wordt de LOD ingevorderd.

De leerling kan na het besluit van invordering binnen zes weken in bezwaar gaan. Als de leerling in bezwaar gaat volgt een hoorzitting. Als de leerling niet in bezwaar gaat dan ontvangt hij/zij een beschikking van de Dienst Belastingen (DBG). Inning van de opgelegde dwangsom moet binnen een jaar plaatsvinden, anders heeft de gemeente hiervoor geen rechtsgrond meer.

Onderzoeksvraag

Bureau Leerplicht Plus heeft aan O+S gevraagd deze pilot te evalueren. Het onderzoek moest antwoord geven op de volgende vraag:

Wat is het effect van bestuurlijke handhaving bij relatief verzuim middels een last onder dwangsom?

Werkwijze

Om alle vragen te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van verschillende kwantitatieve en kwalitatieve bronnen. Het kwantitatieve deel bestaat uit een analyse van gegevens in de vorm van de bestanden van de LOD registratie en de verzuimmeldingenregistratie. In het kwalitatieve deel van het onderzoek zijn interviews gehouden met leerplichtambtenaren, verzuimcoördinatoren en docenten en zijn enquêtes afgenomen onder leerlingen van de betrokken opleidingen en onder betrokken ouders.

Kwantitatief

Bestandsanalyses LOD

O+S heeft op basis van de bestanden van BLP op een rijtje gezet wat de stand van zaken is bij de pilot LOD. Hierbij is bijvoorbeeld gekeken hoeveel leerlingen LOD opgelegd

³In eerste instantie waren dit allemaal aangetekende brieven, maar daar is BLP mee gestopt. Nu worden alleen de eerste brief (bij 16 uur) en de tweede brief (bij 32 uur) aangetekend verzonden. Dit kost minder geld, maar is vooral gedaan omdat er veel klachten kwamen van ouders. Zij moesten elke keer aan de deur komen om te tekenen voor de brief.

hebben gekregen en hoe vaak er betaald is. Ook is er gekeken naar redenen om LOD niet op te leggen.

Hierbij moet vermeld worden dat de meeste leerlingen die LOD opgelegd hebben gekregen nog niet de 'voorwaardelijke' termijn van elf maanden bereikt hebben, de pilot loopt hiervoor nog te kort. Het is dan ook lastig om ten tijde van dit onderzoek al vast te stellen of de LOD maatregel een positief effect heeft op het verzuim bij deze leerlingen.

Bestandsanalyses verzuimregistraties

O+S heeft op basis van de verzuimmeldingenregistraties gekeken naar het relatief verzuim voor en na invoering van LOD. Dit gebeurde niet alleen voor de twee pilotscholen, maar er is ook gekeken naar twee scholen die leken op de scholen van de pilot. De referentiescholen zijn door O+S en BLP uitgekozen op vergelijkbaarheid qua bestuur, opleiding, niveau en omvang, en waarvan de verzuimregistratie goed op orde is. Bij de analyse bleken de scholen echter toch minder vergelijkbaar dan gedacht. Zo verschilde het aantal doelgroepleerlingen (16- en 17-jarigen wonend in Amsterdam), en lag het verzuim op de pilotscholen voor aanvang van de pilot al (veel) lager. Een ander verschil met de referentiescholen wordt veroorzaakt door de leerlingpopulatie. Op één van de referentiescholen komen veel leerlingen terecht die het op andere opleidingen niet gered hebben. Dit vertaalt zich in een hoge mate van verzuim onder deze leerlingen.

Bij het effect van LOD is nu enkel gekeken naar de meldingen van 16 uur verzuim. We raden aan om op een later moment ook te kijken naar de totale verzuimregistratie bij de opleidingen. Op deze manier kan een completer beeld geschetst worden van het verzuim en worden nagegaan of er 'tactisch gespijeld' wordt, dus dat veel leerlingen bijvoorbeeld een maximum van 15 uur verzuim hebben.

Vanwege de beperkingen van het kwantitatieve deel van het onderzoek is de evaluatie vooral gebaseerd op het kwalitatieve deel van het onderzoek, dus de interviews met professionals en de enquêtes onder leerlingen en ouders. Hieronder zal de werkwijze van het kwalitatieve deel van het onderzoek worden toegelicht.

Kwalitatief

Interviews met contactpersonen op scholen

Bureau Leerplicht Plus heeft een aantal contactpersonen geselecteerd en O+S heeft in samenspraak met de opdrachtgever een checklist gemaakt met daarop de gespreksonderwerpen van de diepte interviews.

De interviews zijn zowel op de pilot- als op de referentiescholen gehouden. In de interviews is gevraagd naar hun ervaringen: zijn docenten, leerplichtambtenaren en verzuimcoördinatoren bij de pilotopleidingen tevreden? Hebben de professionals van referentiescholen behoefte aan de invoering van de maatregel? En wat denkt men dat het effect zal zijn van de maatregel?

Tabel I.1 Interviews, naar school en professional

		docent	verzuim coördinator	leerplicht ambtenaar
ROC van Amsterdam	pilotschool	1	1	1
	referentieschool	1		1
ROC TOP	pilotschool		1	1
	referentieschool		1	1
totaal		2	3	4

Enquêtes onder leerlingen van de twee pilotscholen

De enquête is alleen afgenomen onder de leerlingen van de twee pilotscholen. Ondanks dat de pilot alleen geldt voor leerlingen van 16 en 17 jaar die woonachtig zijn in Amsterdam is daarin geen onderscheid gemaakt bij het afnemen van de enquête. Alle leerlingen die op het moment van het afnemen van de vragenlijst aanwezig waren is gevraagd mee te doen. Omdat een deel van hen mogelijk aan het begin van het schooljaar nog geen 18 waren, en dus tot de doelgroep behoorden, en uit praktische overwegingen: om niet een klein deel van de klas de vragenlijst in te vullen terwijl de rest wat anders doet. Bij de analyse is nagegaan of de doelgroepleerlingen in hun antwoorden verschillen van de andere leerlingen. Dit bleek niet het geval, daarom zijn alle leerlingen meegenomen in de analyse en deze rapportage.

O+S heeft een korte vragenlijst gemaakt waarin is gevraagd of de leerlingen bekend zijn met de maatregel, hoe hun eigen verzuimgedrag is, wat hun mening is over LOD en wat zij denken dat het effect is van de maatregel (zie bijlage 1 voor de vragenlijst). Op ROCvA Zuid zijn de onderzoekers bij de klassen langsgeslagen en hebben de leerlingen de vragenlijst, na een korte inleiding, in de klas ingevuld. De enquête is in sommige klassen schriftelijk ingevuld, in andere klassen online. Bij ROC TOP heeft bij één klas de dataverzameling op een zelfde manier plaats gevonden. De overige leerlingen hebben de vragenlijst ingevuld op een dag dat de onderzoekers niet aanwezig waren. De verzuimcoördinator heeft de vragenlijst uitgedeeld onder de aanwezige leerlingen.

In totaal hebben 150 leerlingen de enquête ingevuld, 37 van hen zijn 16 of 17 jaar en woonachtig in Amsterdam (de doelgroep van de pilot), zie tabel I.2.

Tabel I.2 Respons leerlingen, naar MBO en doelgroep

	totaal aantal leerlingen die de vragenlijst invulden	leerlingen 18 jaar en ouder en/of wonend buiten Amsterdam	leerlingen van 16 en 17 jaar en wonend in Amsterdam
ROC van Amsterdam	85	53	32
ROC TOP	65	60	5
totaal	150	113	37

Enquête onder ouders

De derde groep die te maken heeft met de LOD zijn de ouders van de leerlingen. Besloten is om niet alleen ouders van leerlingen die LOD hebben gekregen te ondervragen, maar ook ouders van risicoleerlingen. Dit zijn leerlingen die nog geen LOD hebben gekregen maar die wel verzuimd hebben en door leerplichtambtenaren en/of

verzuimcoördinatoren worden gezien als leerlingen waarbij dat in de nabije toekomst wel kan gaan gebeuren.

BLP heeft de contactgegevens van de ouders geleverd. Ouders hebben een brief gekregen uit naam van BLP met daarbij de enquête en een toelichting van O+S (zie bijlage 2 en 3 voor de vragenlijsten). In deze bijlage werd hen gevraagd de schriftelijke vragenlijst in te vullen en terug te sturen. Ook stond er een link in de brief zodat zij de enquête online konden invullen. Geen van de ouders heeft gebruik gemaakt van deze optie.

De vragenlijst is uitgestuurd naar 128 ouders/verzorgers. In totaal hebben twaalf ouders de vragenlijst ingevuld, een respons van 9%. Van de twaalf ouders zijn negen ouders van leerlingen die LOD opgelegd hebben gekregen en drie zijn ouders van risicoleerlingen. Zie tabel I.3. Van tevoren was de verwachting dat de respons niet hoog zou zijn, onder andere omdat er geen herinnering is uitgestuurd. Daarnaast is het, op basis van de samenstelling van de ouderpopulatie binnen het MBO, de ervaring van O+S dat deze groep minder reageert op verzoeken om een vragenlijst in te vullen.

Tabel I.3 Respons ouders, naar leerlingen die LOD opgelegd hebben gekregen en risicoleerlingen

ouders van LOD-leerlingen	9
ouders van risicoleerlingen	3
totaal aantal ouders	12

Leeswijzer

Dit rapport gaat achtereenvolgens in op de effecten van LOD (hoofdstuk 1), de ervaringen van de betrokkenen met LOD (hoofdstuk 2) en de toekomst (hoofdstuk 3): moet LOD volgens de betrokkenen stadsbreed worden toegepast, wat zijn daarbij de voorwaarden? En kunnen betrokkenen een alternatief middel noemen om relatief verzuim in het MBO terug te dringen?

1 Effecten van LOD

In dit eerste hoofdstuk gaan we in op de effecten van de LOD maatregel. Eerst wordt de start van de pilot besproken en vervolgens wordt aan de hand van de LOD bestanden de stand van zaken op peildatum 1 mei besproken. Daarna gaan we in op de effecten van LOD. Neemt het verzuim op de pilotscholen af volgens de verzuimregistraties? En volgens de betrokkenen? Wat verklaart dit eventuele effect? Wat zijn bijkomende effecten? De gebruikte bronnen zijn documenten van BLP, de verzuimmeldingen, gesprekken met professionals en de ingevulde enquêtes van de leerlingen en van de ouders/verzorgers.

1.1 Start van de pilot

De pilot LOD loopt momenteel op het ROCvA College Zuid MBO-4 juridische dienstverlening en op ROC TOP de Klencke in Zuid met zes opleidingen op niveau 3 en 4. Er is voor deze MBO locaties gekozen om verschillende redenen. Ten eerste was de verzuimregistratie goed op orde, een belangrijke voorwaarde voor het invoeren van de maatregel. Daarnaast wordt er al veel gedaan op het gebied van verzuim. Zo werken er betrokken verzuimmedewerkers die al een gesprek hebben met verzuimende leerlingen, voordat BLP wordt betrokken. Op sommige opleidingen is dat niet het geval. Een laatste reden is dat bij deze opleidingen relatief veel 18-minners te vinden zijn. De maatregel geldt namelijk alleen voor leerlingen van 16 en 17 jaar.

Bij de start van de pilot is bij het ROCvA een leerplichtambtenaar langs de betrokken klassen gegaan om de leerlingen te vertellen over de pilot. Bij het ROC TOP is dit gedaan door verzuimcoördinatoren. Ouders van doelgroepjongeren zijn geïnformeerd middels een brief van school. Voor de docenten is een bijeenkomst georganiseerd waarin de pilot werd besproken.

1.2 Stand van zaken tot 1 mei 2014

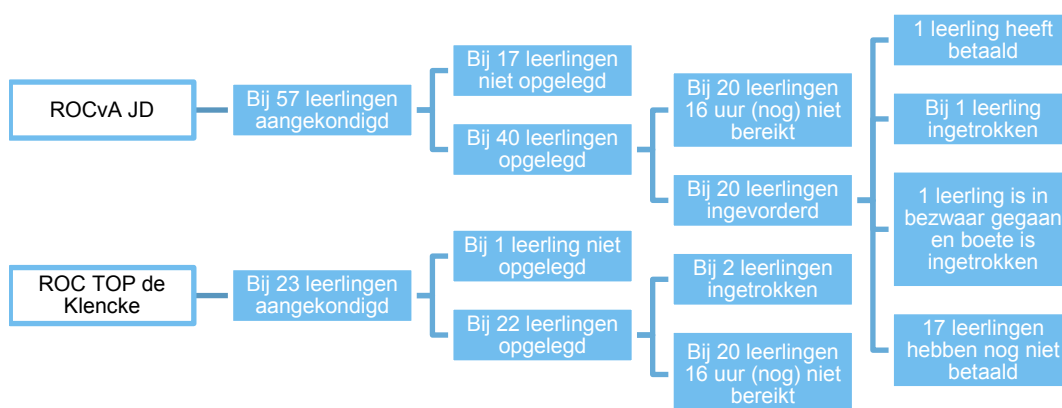
De doelgroepleerlingen (Amsterdamse leerlingen van 16 en 17 jaar) zijn meestal eerstejaars studenten op het MBO. Het is dan ook moeilijk om te kunnen kijken naar het relatief verzuim vóór en na de start van de pilot van leerlingen die LOD opgelegd hebben gekregen. Wel kan er worden gekeken naar de stand van zaken van LOD op peildatum 1 mei. Zie figuur 1.1 voor een overzicht van het aantal aankondigingen, opleggingen en invorderingen van LOD.

Op het ROCvA is op de peildatum 1 mei 2014 aan zeventien leerlingen LOD aangekondigd, maar uiteindelijk niet opgelegd. Redenen dat het niet is opgelegd zijn bijvoorbeeld dat de uren achteraf niet bleken te kloppen, dat er overleg is geweest met de schoolarts of dat er is besloten een proces-verbaal op te maken. Bij twintig leerlingen is

LOD opgelegd, maar nog niet ingevorderd omdat de grens van zestien uur (nog) niet is bereikt. Bij twintig leerlingen is LOD ingevorderd. Bij één van deze leerlingen is de boete betaald, bij een andere leerling is LOD ingetrokken omdat de verzuimoverzichten achteraf gecorrigeerd zijn en een derde leerling is in bezwaar gegaan waarna BLP is teruggekomen op het besluit en er in plaats van invordering van LOD besloten is het strafrechtelijke proces in te gaan. De overige 17 leerlingen hebben op het moment van schrijven van deze rapportage nog niet betaald vanwege de doorlooptijd. Zo hebben zij eerst nog tijd om in bezwaar te gaan tegen het besluit en volgt daarna een betalingstermijn.

Bij ROC TOP is op de peildatum 1 mei 2014 bij één leerling het voornemen tot LOD besproken maar niet opgelegd vanwege te veel verzuim en dus te weinig doelmatigheid. Bij 22 leerlingen is LOD opgelegd, maar bij twee van hen is het weer ingetrokken. Bij de overige twintig leerlingen was op 1 mei 2014 LOD opgelegd maar nog niet ingevorderd omdat de grens van zestien uur nog niet bereikt was.⁴

Figuur 1.1 Stand van zaken LOD op peildatum 1 mei 2014

Op ROC TOP de Klencke is bij geen van de leerlingen de 'voorwaardelijke' termijn van elf maanden bereikt, omdat de pilot op deze locatie pas sinds oktober 2013 loopt. Er kan hier dan ook nog niet worden gezegd of de LOD maatregel een positief effect heeft op het verzuim bij deze specifieke leerlingen.

Bij ROCvA zijn er zes leerlingen die (langer dan) elf maanden terug LOD opgelegd hebben gekregen, waarvan er inmiddels twee zijn ingeschreven bij een andere opleiding. Het aantal leerlingen is te klein om uitspraken te kunnen doen over een al dan niet positief effect van de LOD maatregel op het verzuim van deze leerlingen.

1.3 Effect van LOD op verzuim

Het is lastig om op basis van de verzuimgegevens een uitspraak te doen over het effect van LOD. De pilot loopt namelijk nog kort en er zijn vrij weinig leerlingen bij betrokken. Bij de analyse is ook gekeken naar het verzuim op de twee referentiescholen. Zoals toegelicht in de inleiding op pagina 9 bleek de vergelijkbaarheid van de pilot- en de

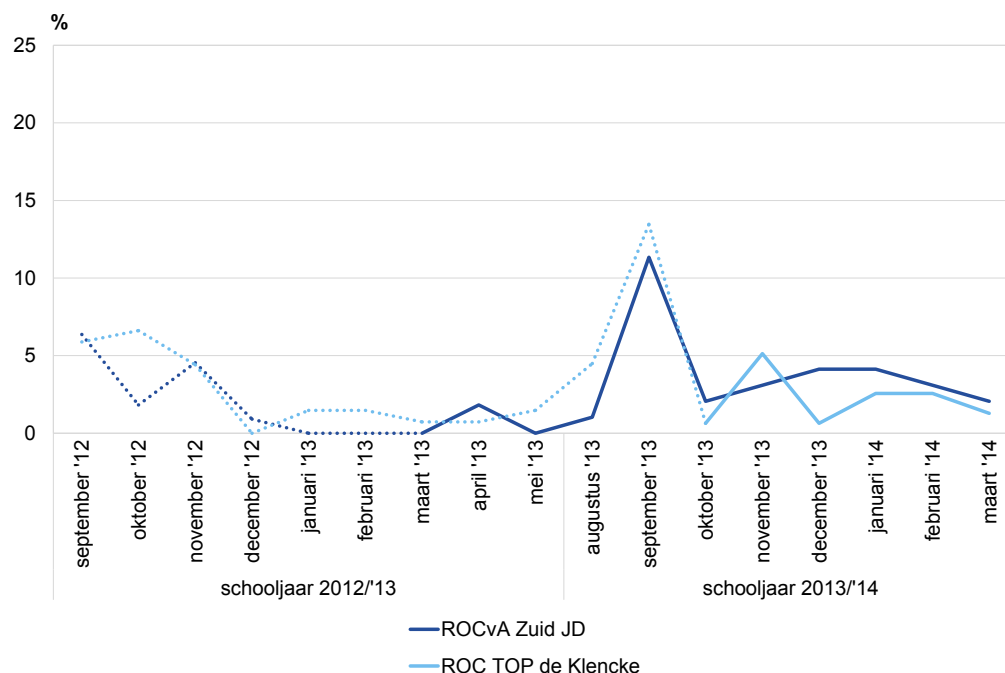
⁴Inmiddels was in juni 2014 bij één leerling LOD ingevorderd.

referentiescholen echter beperkt. Om die reden is het verzuim op de referentiescholen niet opgenomen in de onderstaande figuur. In de figuur is op beide scholen een piek in het verzuim te zien in september. Mogelijk komt dit doordat leerlingen nog niet aanwezig zijn bij aanvang van het schooljaar, bijvoorbeeld door vakantie.

Verder wordt duidelijk in de figuur dat het moeilijk is om al een trend te zien in het aandeel meldingen van 16 uur verzuim. Bij beide opleidingen schommelt dit percentage rond de 5% (op de pieken in september na). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat bij de pilot is gekozen voor de ROCvA Zuid Juridische Dienstverlening en ROC TOP de Klencke, omdat hier al veel werd gedaan om verzuim tegen te gaan.

Bij het effect van LOD is nu enkel gekeken naar de meldingen van 16 uur verzuim. We raden aan om op een later moment ook te kijken naar de totale verzuimregistratie bij de opleidingen. Op deze manier kan een completer beeld geschetst worden van het verzuim en worden nagegaan of er tactisch gespijeld wordt, dus dat veel leerlingen een maximum van 15 uur verzuim hebben.

Figuur 1.2 Aandeel 16- en 17-jarige leerlingen wonend in Amsterdam, met een melding van 16 uur verzuim, aantal leerlingen op peildata 1 oktober 2012 (schooljaar 2012/'13) en 1 oktober 2013 (schooljaar 2013/'14) (procenten)⁵

In de interviews werd duidelijk dat de professionals wel denken dat het ongeoorloofd verzuim is afgenomen sinds de start van de pilot LOD. Zij geven aan dat dit enerzijds komt door het schrik-effect van de boete. Een belangrijke tweede reden is volgens hen de

⁵ De bestanden zijn ontdebeld, zodat een leerling met meerdere 16-uursmeldingen in één schooljaar maar 1 keer meetelt. De maand is de eerste keer dat ze dat schooljaar een 16-uurs melding hadden. Leerlingen kunnen wel in beide schooljaren voorkomen.

extra aandacht voor de leerlingen. Door de brieven en gesprekken voelt een leerling zich gemist waardoor het verzuim afneemt.

Tegelijkertijd zien de betrokken opleidingen echter ook een stijging van het aantal ziekmeldingen. Leerlingen die weten dat er een boete boven hun hoofd hangt melden zich volgens de betrokkenen vaker ziek, terwijl het in werkelijkheid om ongeoorloofd verzuim gaat.

Als er op een later moment een nieuwe verzuimanalyse gedaan zou worden waarbij de totale verzuimregistratie bij de opleidingen wordt meegenomen (dus ook het verzuim onder de 16 uur), kan ook bekeken worden of leerlingen zich vaker ziek gaan melden.

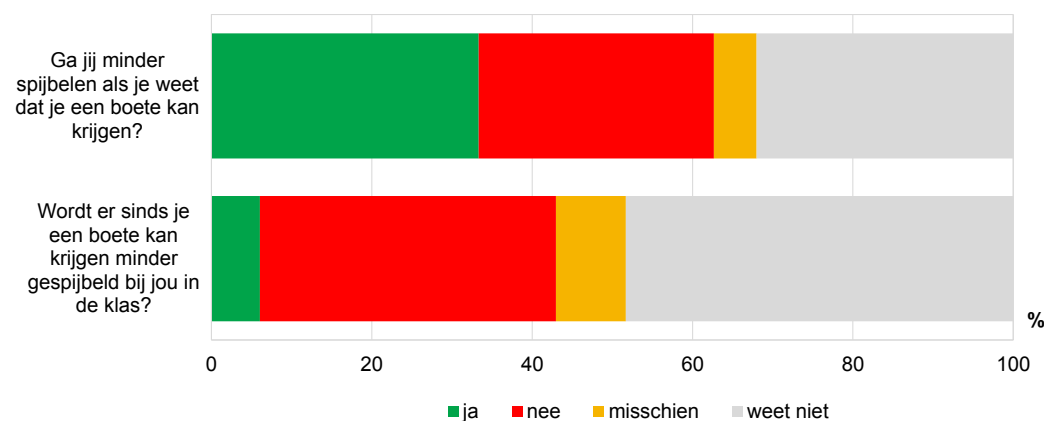
1.4 Een op de drie leerlingen zou minder verzuimen door LOD

De vragenlijst is afgenomen onder alle leerlingen in de pilotklassen, dus ook onder leerlingen die 18 jaar of ouder zijn. Hiervoor is gekozen omdat een deel van hen mogelijk aan het begin van het schooljaar nog geen 18 waren, en dus tot de doelgroep behoorden, en uit praktische overwegingen: om niet een klein deel van de klas de vragenlijst in te vullen terwijl de rest wat anders doet. Bij de analyse is nagegaan of de doelgroep leerlingen in hun antwoorden verschillen van de andere leerlingen. Dit bleek niet het geval, daarom zijn alle leerlingen meegenomen in de analyse en deze rapportage.

Een derde van de geënquêteerde leerlingen (33%) gaat naar eigen zeggen minder spijbelen als ze weten dat ze een boete kunnen krijgen, voor 29% geldt dit niet (zie figuur 1.3).

Als we vragen naar spijbelen in de klas, denkt een klein deel (6%) dat er minder verzuimd wordt sinds invoering van LOD. Meer leerlingen, namelijk 37% denkt dat LOD geen effect heeft. Daarnaast geeft 9% aan dat er misschien minder verzuimd wordt. Bijna de helft van de leerlingen (48%) weet niet of er minder gespijbeld wordt in de klas sinds invoering van LOD. De maatregel geldt natuurlijk ook maar voor klein deel van de klas, alleen voor de 18-minners die in Amsterdam wonen.

Figuur 1.3 Effect van LOD maatregel volgens leerlingen, n=150 (procenten)

Verschillende redenen om al dan niet minder te verzuimen

De leerlingen die aangeven dat zij minder (zouden) gaan spijbelen geven als reden vooral dat ze de boete niet willen of kunnen betalen. De leerlingen die niet minder gaan spijbelen door de boete geven een aantal redenen: dat ze sowieso niet spijbelen, dat de boete niet afschrikt, dat ze een goede reden hebben als ze niet aanwezig zijn en dat ze de lessen niet de moeite waard vinden.

'Omdat dat geld kost en de ouders en/of de kinderen dat niet zo fijn vinden om te betalen.'

De meningen verschillen over wie uiteindelijk de boete betaalt.

Volgens sommige professionals betalen de leerlingen zelf, anderen zeggen dat ouders betalen en weer anderen zeggen dat ze hier geen zicht op hebben. De drie ouders van leerlingen met een boete die de enquête hebben ingevuld, geven aan dat de leerling zelf de boete betaald heeft. Afhankelijk van wie de boete betaalt is het effect mogelijk anders. Als de leerling zelf moet betalen zal er minder verzuimd worden omdat de leerling de boete niet wil of kan betalen. Als de ouders de boete uiteindelijk betalen, zullen zij meer betrokken raken bij het verzuim van de leerling en mogelijk zorgen dat de leerling daadwerkelijk naar school gaat. Aan de andere kant kan de indruk die de boete maakt ook kleiner zijn als ouders betalen, wat het verzuimgedrag niet ten goede zal komen.

1.5 Positief bijkomend effect: meer contact met leerlingen

De belangrijkste reden om de LOD maatregel in te voeren is om ongeoorloofd verzuim terug te dringen. De maatregel laat echter ook bijkomende effecten zien. Een positief bijkomend effect is dat leerlingen een kans krijgen hun gedrag te verbeteren, wat leidt tot uitstel of afstel van de strafrechtelijke weg. Een ander bijkomend effect is dat er meer contact is met de leerlingen. Enerzijds door toegenomen betrokkenheid bij leerlingen bij hun eigen verzuim, anderzijds is er vanuit school meer aandacht. De professionals zitten er meer bovenop, waardoor problemen eerder naar boven komen.

Er worden ook nadelige bijkomende effecten genoemd door professionals. De ouders ontvangen een kopie van de brief aan de leerling en zijn welkom om aanwezig te zijn bij het gesprek, maar zij zijn hiertoe niet verplicht. De ervaring van de professionals is dat de ouders/verzorgers vaak niet mee komen naar de gesprekken met de leerplichtambtenaar. Dit wordt door de meeste professionals ervaren als nadelig, omdat de aanwezigheid van de ouders meer inzicht kan geven in de thuissituatie en betrokkenheid toont.

Een van de professionals noemt nog een ander mogelijk nadelig effect. Namelijk dat de LOD-maatregel leerlingen op school houdt die niet gemotiveerd zijn, en de sfeer in de klas nadelig beïnvloeden. Gevolg hiervan kan volgens deze professional zijn dat het verzuim onder andere leerlingen juist toeneemt.

Een laatste effect is dat er bij de LOD-maatregel zorg vanuit school mogelijk is, bijvoorbeeld Schoolmaatschappelijke Werk, een budgetcoach of naar het Loopbaan Expertise Centrum (LEC), maar dat niet alle leerlingen zorg willen ontvangen die gekoppeld is aan school. Dit kan zijn omdat ze zich schamen tegenover medeleerlingen of niet vertrouwen op de vertrouwelijkheid van hun gesprekken.

2 Ervaringen

In dit hoofdstuk gaan we in op de ervaringen van betrokkenen met LOD. Eerst gaan we in op de mening van de leerlingen en ouders en vervolgens op de mening van de professionals. De gebruikte bronnen in dit hoofdstuk zijn de enquêtes onder leerlingen en ouders en de gesprekken met professionals. Met professionals wordt bedoeld docenten, verzuimcoördinatoren en leerplichtambtenaren.

2.1 Spijbelen omdat de les niet de moeite waard is

Ongeveer de helft van de leerlingen geeft aan wel eens te spijbelen. De leerlingen die gespijbeld hebben, doen dit vooral omdat ze de les niet de

*'Voor 2 uren naar school gaan?
Nou mij zie je niet hoor.'*

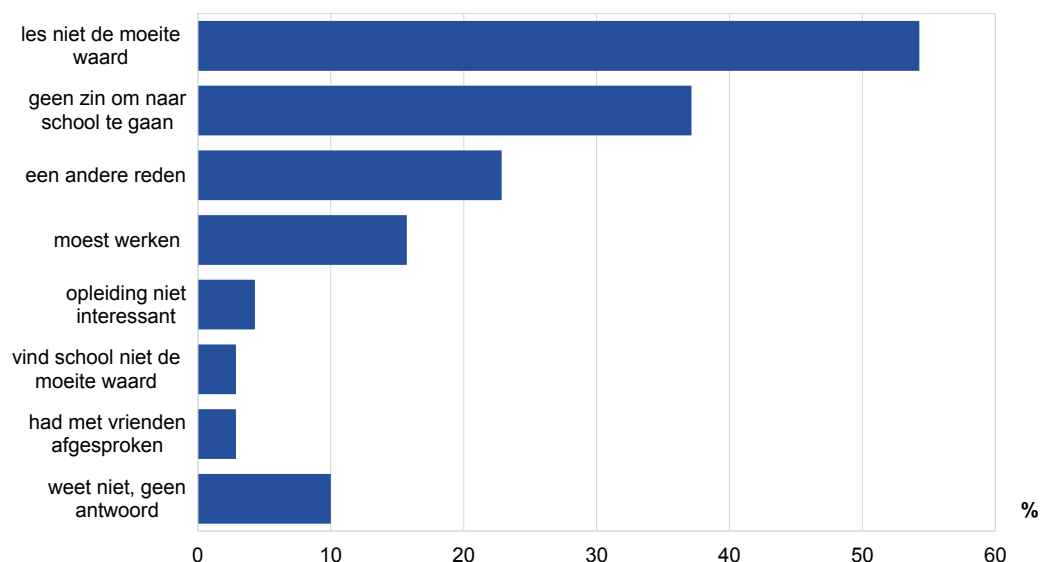
moeite waard vinden (54%) of omdat ze geen zin hebben om naar school te gaan (37%).

'Te veel pauze, ik ga niet 10 uur wachten op een les.'

Daarnaast geeft 16% als reden dat ze moesten werken.

Als andere redenen wordt vooral genoemd dat ze te moe zijn of zich verslapen hadden en dat er teveel tussenuren zijn of een te kort rooster.

Figuur 2.1 Reden van spijbelen, n=70 (procenten)

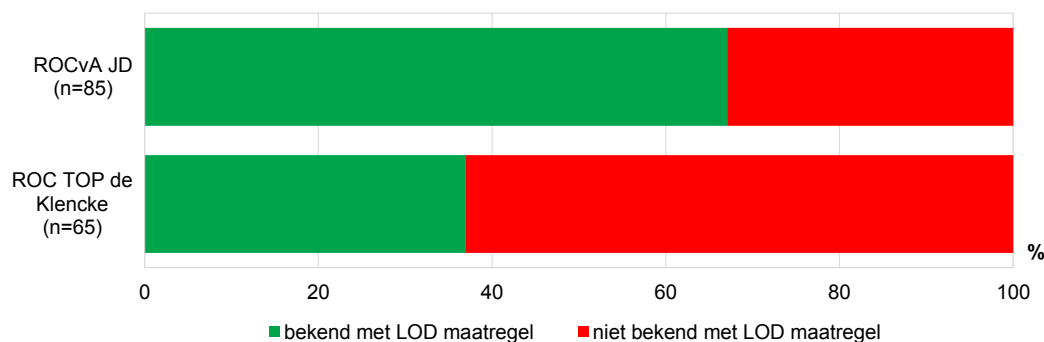

In de meeste gevallen gebeurde er volgens de leerlingen niks als ze verzuimd hadden. Als er wel wat gebeurde werden ze vooral aangesproken door hun mentor, en in mindere mate door hun verzuimcoördinator of docent.

2.2 Helft van de leerlingen bekend met LOD

Ruim de helft van hen (54%) is op de hoogte van de LOD maatregel op school. Op het ROCvA Zuid (67%) zijn meer leerlingen bekend met de maatregel dan op ROC TOP de Klencke (37%), zie figuur 2.2. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Ten eerste loopt de pilot langer op het ROCvA Zuid. Ten tweede zijn er bij ROCvA Zuid meer doelgroep leerlingen ondervraagd dan bij ROC TOP (32 versus 5). Daarnaast verschilde de dataverzameling tussen de twee locaties. Bij het ROCvA is de vragenlijst in de klas ingevuld na een korte introductie van de onderzoekers. Bij het ROC TOP is de vragenlijst grotendeels uitgedeeld door de verzuimcoördinator. De onderzoekers waren hierbij niet aanwezig en hebben dus ook geen toelichting kunnen geven.

Figuur 2.2 Bekendheid LOD maatregel onder leerlingen, naar pilotschool (procenten)

2.3 Leerlingen hebben geen geld en vinden LOD geldklopperij

De maatregel LOD geldt enkel voor MBO leerlingen van 16 en 17 jaar die in Amsterdam wonen. Leerlingen jonger dan 18 jaar en leerlingen van 18 jaar en ouder zitten echter samen in de klas, net als leerlingen uit Amsterdam en leerlingen van buiten Amsterdam. Binnen een klas worden leerlingen dus verschillend 'bestraft' bij ongeoorloofd verzuim. Dit geldt echter ook in de situatie zonder LOD. Deze verschillende benaderingen van leerlingen zijn lastig binnen een klas, het voelt oneerlijk voor leerlingen. Als een leerling 18 wordt heeft Bureau Leerplicht Plus (BLP) geen manier om verzuim te bestraffen. Hierbij geven ook alle professionals aan niet voldoende manieren te hebben om verzuim onder de 18-plussers terug te dringen.

Bijna de helft (48%) van alle ondervraagde leerlingen vindt de LOD maatregel niet goed.

'Wij studenten hebben al nauwelijks geld en het gebeurt wel eens dat we ons verslapen en dus lessen missen.'

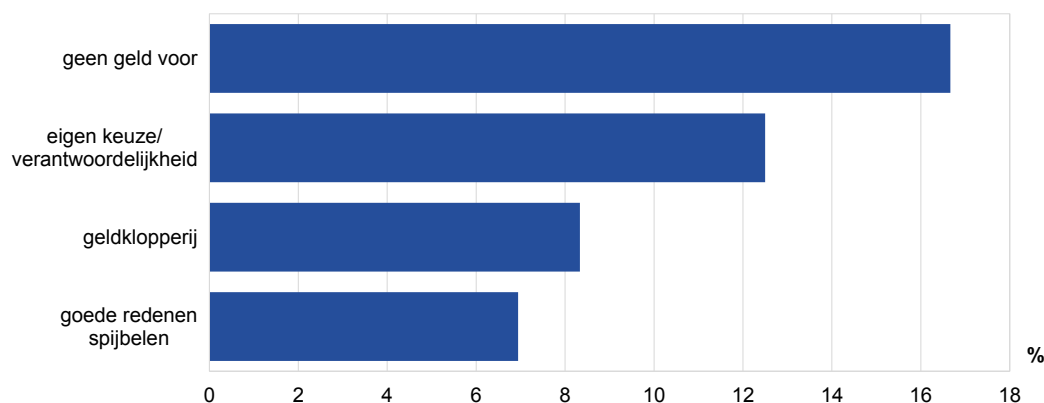
Een kwart van de leerlingen (25%) vindt de maatregel wel goed en 27% heeft hier geen mening over. De leerlingen die het geen goede maatregel vinden geven

'Ik vind niet dat je gedwongen moet worden om naar school te gaan, vooral als jij je eigen lesgeld betaalt. Het is voor jouw toekomst dus het moet jouw eigen keuze zijn.'

vooral als redenen dat studenten geen geld hebben om een boete te betalen (17%) en dat het de eigen verantwoordelijkheid is als een leerling wil spijbelen (13%). Daarnaast vindt

ook een vrij grote groep het geldklopperij (8%) en geven ze aan dat er vaak andere dingen spelen (7%).

Figuur 2.3 Reden dat LOD geen goede maatregel is, mening leerlingen, n=72 (procenten)

Van de twaalf ouders die de vragenlijst hebben ingevuld is het grootste deel (zeven ouders) positief over de LOD maatregel, vooral omdat een boete indruk maakt op de leerlingen en zij op deze manier

'Omdat ze dan kunnen inzien dat ze verantwoordelijk zijn, voor hun gedrag. De harde realiteit moeten ze zo aanvaarden.'

zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen voor het verzuim. Drie ouders zijn niet positief over de maatregel, vooral omdat zij verwachten dat de ouders

'Niet goed, omdat er veel bijstandsmoeders zijn. Als het kind niet werkt moet zij voor de kosten opdraaien.'

opdraaien voor de boete.

Een meerderheid van de leerlingen (61%) vindt €10,00 voor elke les die wordt verzuimd een te hoog bedrag. Bijna een kwart (23%) vindt het bedrag goed en 5% vindt dit te laag. De professionals vinden €10,00 per les een goed bedrag.

2.4 LOD als extra middel om verzuim tegen te gaan

De professionals⁶ op de pilotscholen werken nu enige tijd met de LOD maatregel en weten inmiddels zowel positieve als negatieve punten van de aanpak te noemen. Het belangrijkste positieve aspect van de aanpak is dat de leerplichtambtenaar op deze manier een extra middel ter beschikking heeft. Het goede van dit middel is dat het proces een stuk sneller gaat en dat goed gedrag beloond wordt. Bij verbetering van het gedrag wordt de boete namelijk kwijtgescholden. Met deze maatregel laat je een bepaalde doelgroep schrikken. Een boete wordt door leerlingen met weinig geld echt gevoeld. Een ander positief aspect van de maatregel is dat de leerplichtambtenaren buiten de reguliere gesprekken meer contact hebben met de leerlingen. Leerlingen zijn zich door de wekelijkse brieven en vanwege de boete die boven hun hoofd hangt namelijk veel bewuster van hun verzuim. Hierdoor komen ze regelmatig langs bij de

⁶ Docenten, verzuimcoördinatoren en leerplichtambtenaren.

leerplichtambtenaar om fouten in de verzuimregistratie te melden en om bijvoorbeeld verklaringen te geven voor te laat komen. Doordat er meer contact is met leerlingen komen achterliggende problemen ook eerder naar voren.

De professionals kunnen echter ook minder positieve aspecten van de LOD methode noemen. Het belangrijkste is de 'voorwaardelijke' termijn van elf maanden. Dit vinden zij te lang. Zij hebben het gevoel dat dit bijna een onmogelijke opgave is voor de leerlingen. Dit kan verschillende gevolgen hebben, bijvoorbeeld een toename van ziekmeldingen (ter voorkoming van toename in verzuimuren) en een verminderde motivatie omdat de leerlingen het gevoel hebben dat minder dan 16 uur verzuimen binnen 11 maanden toch niet haalbaar is. Zeker omdat ook te laat komen en zonder boeken bij de les verschijnen volgens de schoolregels meetelt als verzuim. Daarnaast is niet bij iedereen het werkproces duidelijk en zijn de procedures niet altijd helder. Ook wordt de intensiteit van het werkproces genoemd als nadeel. De administratie bij LOD neemt veel tijd in beslag, omdat de leerlingen gevolgd moeten worden, op de uren moet worden gelet en er brieven moeten worden geschreven.⁷ Als het aantal verzuimde uren dat in de brieven staat niet klopt vanwege fouten in de verzuimregistratie op school, kost het extra werk om de fout te herstellen.

Een ander aspect dat volgens de professionals nog niet goed loopt, is dat de bezwaarprocedure niet altijd helder is bij de leerlingen. In de brieven die de leerlingen krijgen staat aangegeven dat zij in bezwaar kunnen gaan, maar toch blijkt het te gebeuren dat de leerlingen hier niet van op de hoogte zijn. Mogelijk doordat de leerlingen de brieven niet (goed)lezen. Een ander nadeel is dat bij de gesprekken de ouders niet verplicht zijn te komen. Het wordt door de meeste professionals gewaardeerd als de ouders wel aanwezig zijn omdat ze dan meer inzicht krijgen in de thuissituatie, het betrokkenheid van de ouders toont en omdat ouders vaak eerlijker zijn over de reden van verzuim. Wel geeft één van de professionals aan dat het met ouders erbij wel een ander gesprek kan worden, zo kan er ruzie ontstaan of kan een leerling dichtklappen in aanwezigheid van een ouder.

Tot slot geven de professionals aan dat er bij relatief verzuim in het MBO bijna altijd wat aan de hand is, er is maar een kleine groep leerlingen die zonder achterliggende reden spijbelt. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan geldproblemen of een problematische thuissituatie. In de enquête wordt dit door de leerlingen niet specifiek benoemd (zie figuur 2.1), maar een problematische thuissituatie kan een reden zijn om geen zin te hebben om naar school te gaan (door ruim een derde geantwoord) en moeten werken (door 16% gezegd) kan voortkomen uit geldzorgen.

Momenteel worden er volgens de professionals ook politieke besluiten genomen die de situatie voor veel studenten verslechteren, zoals afschaffing van de studiefinanciering en bepaalde financiële regelingen voor tienermoeders. Het zal dan ook in de toekomst nog vaker voorkomen dat LOD niet opgelegd wordt omdat er sprake is van een contra-indicatie.

⁷ Omdat de LOD maatregel in de pilotfase zit gebeurt dit allemaal buiten het systeem. Als ervoor wordt gekozen de maatregel uit te rollen over de hele stad zal dit in het systeem gebeuren, wat veel werk zal schelen.

3 Toekomst van LOD

In dit derde hoofdstuk behandelen we de toekomst van de LOD maatregel. De belangrijkste vraag die beantwoord wordt, is of betrokkenen vinden dat de LOD-maatregel in de (nabije) toekomst over de hele stad uitgerold moet worden. Waarom vinden ze dat en wat zijn eventueel de voorwaarden die hiervoor gelden? Tot slot zullen we ingaan op andere maatregelen om verzuim tegen te gaan. In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van informatie uit de gesprekken met professionals en van de enquêtes onder leerlingen en ouders.

3.1 Stadsbreed toepassen van LOD: Ja, maar...

Alle professionals die we hebben gesproken reageren positief op de vraag of de LOD maatregel stadsbreed toegepast moet worden. Ook de professionals op de referentiescholen zien graag dat LOD bij hen wordt ingevoerd. Het enthousiasme gaat echter wel gepaard met een flink aantal mitsen en maren. Sowieso wil men dat de pilotfase snel afgerond wordt. Dit zou namelijk verschillen tussen scholen kunnen veroorzaken. Scholen kunnen het imago krijgen dat ze erg streng zijn als het gaat om ongeoorloofd verzuim, wat de instroom zou kunnen beïnvloeden (zowel positief als negatief).

3.2 Aanbevelingen voor succes

De genoemde aanbevelingen om de LOD-maatregel succesvol in te voeren zijn in te delen in algemene aanbevelingen, aanbevelingen voor de opleiding en aanbevelingen voor BLP.

Algemene aanbevelingen

- De meeste professionals vinden dat de LOD maatregel ook in het Voortgezet Onderwijs ingevoerd moeten worden onder 16- en 17-jarigen. Aan de ene kant om de regels gelijk te trekken voor iedereen van deze leeftijd en aan de andere kant omdat het spijbelgedrag start op de middelbare school en omdat de ouders hier ook nog meer betrokken zijn. Niet alle professionals vinden echter dat de LOD maatregel overal ingevoerd moet worden.
- Op MBO niveau 1 en 2 is de problematiek volgens de professionals zo groot dat het geen zin heeft om bij deze leerlingen een boete op te leggen.
- Als de LOD maatregel wordt uitgerold over de stad, dan kan dit het beste gedaan worden bij start van het schooljaar en niet halverwege het jaar.

- Het is van belang dat er goed contact is tussen alle betrokkenen, met name tussen school en de leerplichtambtenaar. Maar ook het contact met Schoolmaatschappelijk Werk en met bijvoorbeeld de budgetcoach moet goed zijn.

Aanbevelingen voor de opleidingen/scholen

- Het leerlingvolgsysteem moet goed op orde zijn en alle betrokkenen moeten hier in kunnen, zodat men op de hoogte is van wat er speelt bij de verschillende leerlingen.
- Het is van belang dat bij de scholen de verzuimregistratie goed op orde is. Docenten moeten goed en tijdig bijhouden of leerlingen daadwerkelijk ongeoorloofd verzuimen of dat zij zich ziek gemeld hebben.
- Daarnaast is het noodzakelijk dat er een zorgteam aanwezig is en dat er vertrouwenspersonen zijn waar de leerlingen terecht kunnen. Er is bijna altijd een oorzaak bij ongeoorloofd verzuim, dus het is belangrijk dat de leerlingen ergens terecht kunnen en hulp krijgen als er problemen zijn.

'Zorg staat voor mij voorop en dan komt verzuim. Ik ben er voor de leerlingen, niet voor Bureau Leerplicht.' (verzuimcoördinator)

Aanbevelingen voor BLP

- Het is belangrijk dat er goede voorlichting plaatsvindt over hoe LOD werkt en bijvoorbeeld over waar het geld naar toe gaat. Alle betrokken moeten ingelicht worden over de maatregel, dus naast de verzuimcoördinatoren en docenten, ook leerlingen en ouders.
- Naast een goede communicatie naar betrokkenen bij de opleidingen, moet ook het werkproces duidelijk zijn bij de leerplichtambtenaren. Het werkproces is in de pilotfase nog niet altijd duidelijk. Bijvoorbeeld wanneer de leerplichtambtenaar de boete moet innen. Zodra er een boete van 160 euro is of als de termijn van elf maanden voorbij is? En wat zijn voorwaarden voor het niet opleggen LOD? En wat doe je als een leerling de les niet in mag?
- Ook moet er meer duidelijkheid komen naar leerlingen toe over de bezwaarprocedure. Het is belangrijk hen duidelijk te wijzen op de mogelijkheden. Het gebeurt nu namelijk nog wel eens dat een leerling zich pas realiseert dat deze mogelijkheid bestaat als de bezwaartermijn al is verstreken.
- Zoals al een paar keer eerder aan de orde is geweest, vinden de professionals de termijn van elf maanden te lang. Dit is volgens hen moeilijk vol te houden voor de leerlingen en hierdoor demotiverend. Er worden verschillende termijnen genoemd door de betrokken, maar een termijn van drie á vier maanden wordt vooral genoemd. Ook de termijn van een schooljaar wordt een aantal keer genoemd. Een kanttekening hierbij is echter dat leerlingen die aan het begin van het schooljaar LOD opgelegd krijgen dan een langere 'voorwaardelijke' periode hebben dan leerlingen die pas vlak voor het schooljaar LOD krijgen.

- Aan de kant van BLP moet voldoende mankracht zijn voor het extra werk dat de LOD methode vraagt. Er moet meer administratie worden gedaan en meer gesprekken met leerlingen worden gehouden. Als de extra administratie, bijvoorbeeld het versturen van brieven, deels geautomatiseerd wordt scheelt dit al veel werk⁸.
- Een laatste aanbeveling aan BLP is flexibiliteit bij het omgaan met LOD te formaliseren. Niet bij alle leerlingen heeft het zin om LOD op te leggen dus het is belangrijk duidelijk te hebben wanneer LOD niet opgelegd hoeft te worden. Er zijn op het MBO veel leerlingen met zorgen, bijvoorbeeld in de thuissituatie en/of op financieel gebied (veel leerlingen in schuldhulpverlening). De leerplichtambtenaren nemen al een bepaalde mate van flexibiliteit, maar het is toch belangrijk hier een richtlijn voor op te stellen.

3.3 Andere maatregelen tegen verzuim

Met de hoeveelheid voorwaarden die zijn beschreven in de vorige paragraaf ontstaat de vraag of de betrokkenen een andere maatregel kunnen verzinnen om het verzuim terug te dringen. Hierbij volgt vrijwel altijd de opmerking dat leerplichtambtenaren en scholen niet voldoende manieren hebben om het verzuim onder 18-plussers terug te dringen.

Professionals

Volgens de professionals zijn de twee belangrijkste oorzaken van verzuim gebrek aan motivatie en zorgen. Uit deze twee oorzaken komen verschillende maatregelen naar voren.

Gebrek aan motivatie

Gebrek aan motivatie heeft vaak te maken met een verkeerde studiekeuze. Het is daarom van belang dat er meer aandacht is voor de studiekeuze van VMBO leerlingen. Vanuit het VMBO moet meer aandacht zijn voor de studiekeuze en moeten leerlingen gestimuleerd worden tijdig op zoek te gaan naar een opleiding. Vervolgens is het belangrijk dat er op het MBO een goede intake plaatsvindt, waardoor de leerlingen weten wat hen te wachten staat. Bij een verkeerde studiekeuze en inschrijving bij een andere studie moet het volgens de professionals makkelijker worden om een leerling toe te staan om in de tussentijd iets anders te doen, in plaats van de tijd uit te zitten bij een opleiding waar de leerling niet meer gemotiveerd voor is. Zo zorg je ervoor dat er minder ongemotiveerde leerlingen in de klas zitten.

Een tweede reden van gebrek aan motivatie kan zijn dat er leerlingen onderwijs volgen op een te laag niveau. Hierdoor gaan ze zich vervelen waardoor de motivatie weg is. Daarom is het volgens de professionals noodzakelijk dat er maatwerk mogelijk is binnen het MBO. In het MBO heb je binnen een opleiding te maken met grote verschillen tussen leerlingen. Voor leerlingen voor wie het niveau te makkelijk is moet het mogelijk zijn aangepaste (versnelde) programma's en vrijstellingen aan te kunnen bieden. Dit zal het verzuim ook doen afnemen, omdat leerlingen die zich vervelen hierdoor kunnen gaan verzuimen.

⁸ Omdat de LOD maatregel in de pilotfase zit gebeurt dit allemaal buiten het systeem. Als ervoor wordt gekozen de maatregel uit te rollen over de hele stad zal dit in het systeem gebeuren, wat veel werk zal schelen.

Daarnaast is het belangrijk dat MBO's opleidingen aanbieden die inhoudelijk goed aansluiten op het werkveld en waarmee werk te vinden is.

Zorgen

Het is volgens de professionals belangrijk dat er wordt geïnvesteerd in het MBO. Dit geldt ook voor investering op het gebied van zorg en aandacht. Zorg voor een goed lopend zorgteam en voor vaste vertrouwenspersonen. Het is belangrijk dat de leerlingen die hulp zoeken een relatie opbouwen met deze mensen, dus zorg ervoor dat er niet elke keer een ander vertrouwenspersoon zit.

Leerlingen en ouders

Een kwart van de leerlingen noemt zwaardere straffen, zoals schorsing of verwijdering, als maatregel om verzuim tegen te gaan. Zo'n

8% noemt het verbeteren van de kwaliteit van

'Meer educatieve lessen waar we wat aan hebben, iets van leren en het moet leuker worden.'

het onderwijs als maatregel.

Daarnaast

noemt ongeveer 6% het gesprek aangaan met een leerling en een even groot deel noemt contact zoeken met de ouders als oplossing.

'Invloed geven op de cijfers en wegkicken van de opleiding. Als iemand iets wilt bereiken kiest diegene er zelf voor om naar school te gaan.'

De ouders noemen vooral als maatregel de leerlingen de lessen te laten inhalen of te laten nablijven. Daarnaast komt ook hier weer naar voren dat de lessen aantrekkelijk moeten zijn (kwaliteit onderwijs) en dat er bij het maken van de lesroosters volle dagen moeten

'De docenten moeten hun lessen aantrekkelijk houden.'

worden gepland.

Eén van de ouders wil dat de ouders op de hoogte worden gebracht van het lesrooster.

'Ik vind dat de roosters aangepast moeten worden, ik weet dat mijn dochter soms voor één uur naar school gaat. Volle lesuren inplannen.'

Bijlage 1 Vragenlijst leerlingen

Gemeente Amsterdam
Bureau Onderzoek en Statistiek

ROC van Amsterdam / ROC TOP

We willen graag iets weten over **spijbelen**, dus over lessen die niet gevolgd worden zonder dat daar een geldige reden voor is. Geldige redenen om niet naar school te komen zijn bijvoorbeeld ziekte, een bruiloft of een begrafenis.

1. Heb je in vorige schooljaren wel eens gespijbeld?

- ☐ 1 ja
- ☐ 2 nee → ga naar vraag 3
- ☐ 3 wil ik niet zeggen → ga naar vraag 3

2. Wat gebeurde er toen je had gespijbeld?

Je kan meerdere antwoorden geven.

- ☐ 1 Ik ben hierop aangesproken door de docent van de les die ik had verzuimd
- ☐ 2 Ik ben hierop aangesproken door mijn mentor
- ☐ 3 Ik ben hierop aangesproken door de verzuimcoördinator van school
- ☐ 4 Ik ben opgeroepen voor een gesprek met een leerplichtambtenaar
- ☐ 5 Ik ben hiervoor geschorst
- ☐ 6 Ik ben doorgestuurd naar Halt (taakstraf)
- ☐ 7 Ik heb een proces-verbaal gekregen voor spijbelen (via de rechter of officier van justitie)
- ☐ 8 Er gebeurde niks
- ☐ 9 Iets anders, namelijk: _____

3. Sinds maart vorig jaar/begin dit schooljaar is er bij jou op school een nieuwe maatregel bij spijbelen. Als je binnen 4 weken 16 uur hebt gespijbeld krijg je 10 euro boete per volgend lesuur dat je spijbelt. Vroeger kon je geen boete krijgen maar kon je naar Halt gestuurd worden of een proces verbaal krijgen als je meer dan 16 uur spijbelde.

Wist je dat je sinds maart/begin dit schooljaar vorig jaar een boete kan krijgen voor spijbelen?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee

4. Wat vind je er van dat je bij jou op school een boete kan krijgen voor spijbelen?

- ☐ 1 Goed
- ☐ 2 Niet goed
- ☐ 3 Ik heb daar geen mening over → ga naar vraag 6

5. Waarom vind je dat?

6. Wat vind je van het bedrag van 10 euro per gespijbeld uur?

- ☐ 1 Te veel
☐ 2 Goed
☐ 3 Te weinig
☐ 4 Weet ik niet

7. Heb je dit jaar wel eens gespijbeld?

- ☐ 1 Ja
☐ 2 Nee → ga naar vraag 11
☐ 3 Wil ik niet zeggen → ga naar vraag 11

8. Hoeveel uur heb je ongeveer gespijbeld?

uur

9. Waarom heb je gespijbeld?

Je mag meerdere redenen opgeven.

- ☐ 1 Ik had geen zin om naar school te gaan
☐ 2 Ik vond de les niet de moeite waard
☐ 3 Ik vind school niet de moeite waard
☐ 4 Ik vind de opleiding niet interessant
☐ 5 Ik had met vrienden afgesproken
☐ 6 Ik moest werken
☐ 7 Ik had een andere reden, namelijk: _____
☐ 8 Weet ik niet
☐ 9 Dat wil ik niet zeggen

10. Wat gebeurde er toen je dit schooljaar had gespijbeld?

Je kan meerdere antwoorden geven.

- ☐ 1 Ik ben hierop aangesproken door de docent(en) van de les(sen) die ik had verzuimd
☐ 2 Ik ben hierop aangesproken door mijn mentor
☐ 3 Ik ben hierop aangesproken door de verzuimcoördinator van school
☐ 4 Ik ben opgeroepen voor een verzuimgesprek met een leerplichtambtenaar
☐ 5 Ik ben hiervoor geschorst
☐ 6 Ik ben doorgestuurd naar Halt
☐ 7 Ik heb een proces-verbaal gekregen voor ongeoorloofd verzuim
☐ 8 Ik heb een waarschuwing voor een boete ('last onder dwangsom') gekregen
☐ 9 Ik heb een boete opgelegd gekregen
☐ 10 Er gebeurde niks
☐ 11 Iets anders, namelijk: _____

11. Ga jij minder spijbelen als je weet dat je een boete kan krijgen?

- ☐ 1 Ja, omdat _____
☐ 2 Nee, omdat _____
☐ 3 Misschien, omdat _____
☐ 4 Weet ik niet

12. Wordt er sinds je een boete kan krijgen minder gespijbeld bij jou in de klas?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee
- ☐ 3 Misschien
- ☐ 4 Weet ik niet

13. Wat zou volgens jou een andere oplossing zijn om spijbelen aan te pakken?

**14. Tot slot willen we je wat achtergrondvragen stellen.
Wat is je leeftijd?**

jaar

15. Ben je een jongen of een meisje?

- ☐ 1 Jongen
- ☐ 2 Meisje

16. Woon je Amsterdam?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee

17. Welke opleiding volg je?

18. Heel erg bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Als je nog vragen of opmerkingen hebt kun je die hier opschrijven

Bijlage 2 Vragenlijst ouders risicoleerlingen

Gemeente Amsterdam
Bureau Onderzoek en Statistiek

Evaluatie Pilot Last onder dwangsom

Bureau Onderzoek en Statistiek doet onderzoek naar een nieuwe maatregel bij spijbelen.

Sinds xx kunnen leerlingen op xx een boete krijgen voor spijbelen: als leerlingen binnen 4 weken 16 uur spijbelen kunnen ze 10 euro boete krijgen per volgend gespijbeld lesuur.

Bureau Leerplicht wil graag weten hoe docenten, leerlingen en ouders denken over deze boete. We hebben u deze vragenlijst gestuurd omdat uw kind in voorgaande jaren wel eens heeft gespijbeld. We willen van u graag weten hoe u vindt dat het proces toen verlopen is, wat u van de nieuwe maatregel vindt en wat u denkt dat het effect is van de boete.

U kunt de vragenlijst ook via internet invullen. Dit kan op www.onderzoekenstatistiek.nl/verzuim Als u daar uw toegangscode invult start de vragenlijst automatisch op. Toegangscode: Nmzju

Uw antwoorden worden anoniem verwerkt. Uw antwoorden zullen dus niet terug te leiden zijn naar u of uw kind.

Vragenlijst

4 1. Klopt het dat uw kind bij deze opleiding wel eens heeft gespijbeld?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 7
- ☐ 3 Weet ik niet/geen antwoord → ga naar vraag 7

5 2. Hoe wist u dat uw kind spijbelde?

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

- ☐ 1 Dat merkte ik
- ☐ 2 Dat heeft mijn kind mij verteld
- ☐ 3 Dat hoorde ik van de docent(en)
- ☐ 4 We kregen een brief van school
- ☐ 5 We kregen een brief van Bureau Leerplicht Plus
- ☐ 6 Anders, namelijk _____
- ☐ 7 Weet ik niet/geen antwoord

6 3. Wat waren toen de gevolgen van het spijbelen voor uw kind en u?

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

- ☐ 1 Er waren geen gevolgen
- ☐ 2 We kregen een brief thuis
- ☐ 3 Hij/zij kreeg een gesprek op school met mij erbij
- ☐ 4 Hij/zij kreeg een gesprek op school zonder mij erbij
- ☐ 5 Hij/zij werd geschorst
- ☐ 6 Hij/zij moest naar Bureau Halt (taakstraf)
- ☐ 7 Hij/zij heeft een proces-verbaal gekregen voor spijbelen (via de rechter of officier van justitie)
- ☐ 8 Iets anders, namelijk _____
- ☐ 9 Weet ik niet/geen antwoord

4. Hoe werd u door school en/of Bureau Leerplicht Plus betrokken of op de hoogte gesteld van het spijbelen?

- 7 5. Hoe tevreden bent u hierover?

- ☐ 1 Heel tevreden
☐ 2 Tevreden
☐ 3 Niet tevreden, niet ontevreden
☐ 4 Ontevreden
☐ 5 Heel ontevreden
☐ 6 Weet ik niet/geen antwoord

6. Kunt u uw antwoord toelichten?

- 8 7. Wat vindt u er van dat leerlingen op deze school een boete kunnen krijgen voor spijbelen?

Goed, omdat _____

- ☐ 1 _____

Niet goed, omdat _____

- ☐ 2 _____

- ☐ 3 Ik heb daar geen mening over

- 9 8. Denkt u dat er door de boete minder zal worden gespijbeld?

Ja, omdat _____

- ☐ 1 _____

Nee, omdat _____

- ☐ 2 _____

Misschien, omdat _____

- ☐ 3 _____

- ☐ 4 Weet ik niet/geen antwoord

9. Wat zou volgens u een andere oplossing zijn om spijbelen aan te pakken?

Achtergrondvragen

- 10 10. We hebben tot slot nog een aantal achtergrondvragen voor u.

Bent u een:

- ☐ 1 Man
☐ 2 Vrouw
☐ 3 Dat wil ik niet zeggen

11. Wat is de leeftijd van het kind waar het in deze vragenlijst over gaat?

____ jaar

12. Welke opleiding volgt uw kind?

--

13. In deze vragenlijst zijn verschillende onderwerpen aan bod gekomen. Wellicht zijn er onderwerpen die niet in deze vragenlijst aan de orde zijn geweest, maar waarover u wel graag iets kwijt zou willen.
Ook suggesties voor verbetering zijn welkom. Deze kunt u hieronder beschrijven.

--

Dit waren alle vragen. Hartelijk dank voor uw medewerking.

U kunt de vragenlijst retourneren in bijgevoegde antwoortenvelop en deze terugsturen naar O+S. Een postzegel is niet nodig.

Bureau Onderzoek en Statistiek

Antwoordnummer 10436

1000 RA Amsterdam

Bijlage 3 Vragenlijst ouders LOD leerlingen

Gemeente Amsterdam
Bureau Onderzoek en Statistiek

Evaluatie Pilot Last onder dwangsom

Bureau Onderzoek en Statistiek doet onderzoek naar een nieuwe maatregel bij ongeoorloofd verzuim (we noemen dit in de vragenlijst spijbelen).

Sinds xx kunnen leerlingen op xx een boete krijgen voor spijbelen: als leerlingen binnen 4 weken 16 uur spijbelen kunnen ze 10 euro boete krijgt per volgend gespijbeld lesuur.

Bureau Leerplicht wil graag weten hoe docenten, leerlingen en ouders denken over deze boete. We hebben u deze vragenlijst gestuurd omdat uw kind dit jaar heeft gespijbeld. We willen van u graag weten wat u van de nieuwe maatregel vindt, hoe u vindt dat het proces verlopen is en wat u denkt dat het effect is van de boete.

U kunt de vragenlijst ook via internet invullen. Dit kan op www.onderzoekenstatistiek.nl/LOD Als u daar uw toegangscode invult start de vragenlijst automatisch op. Toegangscode: xhmgM

Uw antwoorden worden anoniem verwerkt. Uw antwoorden zullen dus niet terug te leiden zijn naar u of uw kind.

Vragenlijst

11 1. Klopt het dat uw kind dit schooljaar heeft gespijbeld?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 10
- ☐ 3 Weet ik niet/geen antwoord → ga naar vraag 10

12 2. Wist u dat uw kind spijbelde?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 4
- ☐ 3 Geen antwoord → ga naar vraag 4

13 3. Hoe wist u dat?

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

- ☐ 1 Dat merkte ik
- ☐ 2 Dat heeft mijn kind mij verteld
- ☐ 3 Dat hoorde ik van de docent(en)
- ☐ 4 We kregen een brief van school
- ☐ 5 We kregen een brief van Bureau Leerplicht Plus
- ☐ 6 Anders, namelijk _____
- ☐ 7 Weet ik niet/geen antwoord

14 4. Heeft uw kind een waarschuwing voor een boete ('last onder dwangsom') gekregen voor het spijbelen?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 8
- ☐ 3 Weet ik niet → ga naar vraag 8
- ☐ 4 Geen antwoord → ga naar vraag 8

15 5. Heeft uw kind vervolgens een boete opgelegd gekregen voor het spijbelen?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 8
- ☐ 3 Weet ik niet → ga naar vraag 8
- ☐ 4 Geen antwoord → ga naar vraag 8

16 6. Wie heeft die boete betaald?

- ☐ 1 Hij/zij zelf
- ☐ 2 Ik/wij
- ☐ 3 Anders, namelijk: _____
- ☐ 4 Geen antwoord

17 7. Hoe wist u dat uw kind een boete kreeg?

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

- ☐ 1 Dat heeft mijn kind mij verteld
- ☐ 2 Dat hoorde ik van de docent(en)
- ☐ 3 We kregen een brief van school
- ☐ 4 We kregen een brief van Bureau Leerplicht Plus
- ☐ 5 We kregen een acceptgiro
- ☐ 6 Anders, namelijk _____
- ☐ 7 Weet ik niet/geen antwoord

18 8. Hoe tevreden bent u over de manier waarop u door school en Bureau Leerplicht Plus als ouder/verzorger bent betrokken bij het spijbelen van uw kind?

- ☐ 1 Heel tevreden
- ☐ 2 Tevreden
- ☐ 3 Niet tevreden, niet ontevreden
- ☐ 4 Ontevreden
- ☐ 5 Heel ontevreden
- ☐ 6 Weet ik niet/geen antwoord → ga naar vraag 10

9. Kunt u uw antwoord toelichten?

19 10. Wat vindt u er van dat leerlingen op deze school een boete kunnen krijgen voor spijbelen?

- ☐ 1 Goed, omdat _____
- ☐ 2 Niet goed, omdat _____
- ☐ 3 Ik heb daar geen mening over

20 11. Denkt u dat er door de boete minder zal worden gespijbeld?

- ☐ 1 Ja, omdat _____
- ☐ 2 Nee, omdat _____
- ☐ 3 Misschien, omdat _____
- ☐ 4 Weet ik niet/geen antwoord

21 12. Heeft uw kind in eerdere schooljaren ook gespijbeld?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 14
- ☐ 3 Weet ik niet/geen antwoord → ga naar vraag 14

22 13. Wat waren toen de gevolgen voor uw kind en u?

U kunt hier meerdere antwoorden aankruisen.

- ☐ 1 Er waren geen gevolgen
- ☐ 2 We kregen een brief thuis
- ☐ 3 Hij/zij kreeg een gesprek op school met mij erbij
- ☐ 4 Hij/zij kreeg een gesprek op school zonder mij erbij
- ☐ 5 Hij/zij werd geschorst
- ☐ 6 Hij/zij moest naar Bureau Halt (taakstraf)
- ☐ 7 Hij/zij heeft een proces-verbaal gekregen voor spijbelen (via de rechter of officier van justitie)
- ☐ 8 Iets anders, namelijk _____
- ☐ 9 Weet ik niet/geen antwoord

14. Wat zou volgens u een andere oplossing zijn om spijbelen aan te pakken?

Achtergrondvragen

23 15. We hebben tot slot nog een aantal achtergrondvragen voor u.

Bent u een:

- ☐ 1 Man
- ☐ 2 Vrouw
- ☐ 3 Dat wil ik niet zeggen

16. Wat is de leeftijd van het kind waar het in deze vragenlijst over gaat?

jaar

17. Welke opleiding volgt uw kind?

24 18. Wij zouden graag telefonisch met u doorpraten over de boete bij spijbelen, om dit onderwerp nog iets uitgebreider te bespreken.

Als u hier aan mee wilt werken kunt u hieronder uw telefoonnummer noteren.

- ☐ 1 Ja, daar wil ik aan meewerken. Mijn telefoonnummer is: _____
- ☐ 2 Nee, daar wil ik niet aan meewerken

19. In deze vragenlijst zijn verschillende onderwerpen aan bod gekomen. Wellicht zijn er onderwerpen die niet in deze vragenlijst aan de orde zijn geweest, maar waarover u wel graag iets kwijt zou willen.

Ook suggesties voor verbetering zijn welkom. Deze kunt u hieronder beschrijven.

Dit waren alle vragen. Hartelijk dank voor uw medewerking.

U kunt de vragenlijst retourneren in bijgevoegde antwoordenvolp en deze terugsturen naar O+S. Een postzegel is niet nodig.

Bureau Onderzoek en Statistiek

Antwoordnummer 10436

1000 RA Amsterdam